

Bydlení, trh práce, vzdělávání: Integrace ukrajinských uprchlíků v ČR 2022+

16. 3. 2022

Organizace PAQ Research, České priority a nezávislí autoři připravili studii k aktuálním výzvám spojeným s příchodem válečných uprchlíků z Ukrajiny s názvem **Integrace ukrajinských uprchlíků v ČR 2022+**. Studie podrobně mapuje oblast bydlení, trhu práce a vzdělávání, ve kterých doporučuje konkrétní opatření. Dále přináší přehled klíčových aspektů v oblasti dlouhodobé a úspěšné integrace, adekvátního řízení a governance v krizové situaci a právních otázek spojených se statutem uprchlíka. Obsah studie a jednotlivá doporučení vychází z rešerše zahraničních zkušeností, analýz dostupných dat a více než 30 expertních rozhovorů.

Lze očekávat, že velká část uprchlíků na území České republiky zůstane delší dobu a správná integrace v bydlení, zapojení dětí do vzdělávání a využití kvalifikací v pracovním životě je předpokladem pro plnohodnotné zapojení uprchlíků do české společnosti, které může být společensky i ekonomicky dlouhodobě prospěšné. Kromě **dostatečných investic, regionální distribuce úkolů, zplnohodnotnění statusu uprchlíků v sociálním systému, zlepšení datových toků** a dalších obecných postupů studie přináší tato klíčová doporučení:

Bydlení

Cílem v oblasti bydlení je krátkodobá stabilizace uprchlíků a ve střednědobém horizontu vytvoření vyšší nabídky v nájemním a dalších typech bydlení a související podpora, které zajistí dostatečné bydlení pro ukrajinské uprchlíky i další zranitelné části české populace.

Pro mobilizaci okamžitých ubytovacích kapacit doporučujeme:

- * Využít zařízení ministerstev, krajů a veřejných institucí, které jsou určeny k ubytování (rekreační zařízení apod.).
- * Zajistit **maximální kapacity v hotelích** a dalších ubytovacích zařízeních – flexibilní a vyšší výkupní ceny (250-550 Kč) na dobu min. 3 měsíců.
- * Výrazně **zvýšit podporu pro solidární domácnosti** dlouhodobě ubytovávající uprchlíky (ideálně 4000 Kč na osobu s degresí podle počtu členů, limity a nastavenými podmínkami) * Akutně využívat obecního bytového fondu (případně nabízených komerčních nájmu). * **Co nejomezeněji** využívat dalších forem **nouzového bydlení** (stanová města, tělocvičny, masové segregované modulární bydlení).

Ve střednědobém a dlouhodobém horizontu doporučujeme:

- * Garantovat komerční nájemní bydlení.
- * **Zrychlit** rekonstrukci obecního bytového fondu (rychlé a adekvátní financování).
- * **Podpořit rekonstrukci** soukromého bytového fondu, pokud je následně určen pro pronájem

ohroženým skupinám (dotační a úvěrové nástroje).

* Upravit **daňové politiky motivující k pronájmům** a uvolňování prázdných nemovitostí. * Desegregovat dlouhodobější modulární bydlení.

Dalšími nástroji by mělo být:

* **Zpřístupnit příspěvek na bydlení** (od počátku pobytu, snížit admin. náročnost). * Zprůchodnit dávky v mimořádné okamžité pomoci (MOP) pro uchycení v komerčním nájmu (splátka nájemní kauce + jednoho nájmu).

Autoři oblasti bydlení: Daniel Prokop, Matyáš Levinský (PAQ), Gabriela Lazárková, Alexandre Reznikow (ČP)

Vzdělávání

Cílem v integraci uprchlíků do vzdělávacího systému je zajistit zdravý vývoj dětí a mladistvých a umožnit jejich další rozvoj a integraci do české společnosti. Varujeme před zakládáním plně ukrajinských škol kvůli riziku segregace.

Zde doporučujeme:

- * Od začátku pracovat na **integraci ukrajinských dětí do hlavního vzdělávacího proudu** – i při dočasné existenci ukrajinských tříd doporučujeme intenzivní výuku češtiny, systematické budování kapacit ve školství a nastavení mechanismů, které zabrání segregaci.
- * **Programově a postupně vybrat 1500-2500 ZŠ určených pro poskytování integračních tříd založených na výuce češtiny jako dalšího jazyka (ČDJ)**, psychosociální péči a navázání na ukrajinské kurikulum. Zjednodušit dočasné zakládání a zvyšování kapacit dětských skupin a MŠ.
- * V určených ZŠ **financovat pozice učitele ČDJ, adaptačního koordinátora a normovaného asistenta pedagoga** při otevření profese např. studentům pedagogických fakult. * Maximálně **odstraňovat bariéry v přístupu ke vzdělávání**. Zajistit finanční účast státu na poplatcích v dětských skupinách. Umožnit “přestupy” z příbuzných oborů mezi ukrajinskou a českou střední školou. Odstranit jazykové bariéry v přijímacích zkouškách. Upravit, aby žáci-uprchlíci prospěli do dalšího ročníku.
- * Rozšířit **systém finanční podpory výuky češtiny jako dalšího jazyka** do dětských skupin, nižších ročníků MŠ, a především na SŠ.
- * Dynamicky **mapovat a zveřejňovat naplněnost sítě škol a dětských skupin** podobně, jako se zlepšily databáze během pandemie covid-19. Kde to místní podmínky umožní, **omezit podíl ukrajinských žáků ve škole na max. 20 % pro zamezení segregace**.
- * Připravit **online kurz pro pedagogické pracovníky** pro poskytnutí základní psychosociální diagnostiky a péče dětem-uprchlíkům pro efektivní využití sítě psychologů/ psychiatrů. * Pokračování **poskytování bezpečného prostředí, jazykové přípravy a integrace žáků-uprchlíků přes letní prázdniny** zajištěním bezplatných táborů či kurzů nebo pokračováním výuky přímo ve školách a školských zařízeních.

Autor oblasti vzdělávání: Štěpán Kment (PAQ)

Práce a ekonomika

Cílem v integraci na trh práce by mělo být maximální využití kvalifikací a schopností přicházejících Ukrajinců a Ukrajinek (včetně pečujících profesí, zdravotnictví, vzdělávání apod.) a zabránit vytlačování do nízkokvalifikovaných pozic a prekarizovaných forem práce (agenturní apod.). Toto by bylo neoptimální z hlediska alokace pracovní síly a produktivity. Navíc to může vést k tlaku na mzdy a zaměstnanost v těchto segmentech (odmítání migrace majoritní společností) a posílení segregace (život na ubytovnách aj. specifických lokalitách).

Zde doporučujeme:

- * Rychlejší **možnost získání trvalého pobytu** (započítání pobytu uprchlíků do doby nutné pro získání trvalého pobytu).
- * **Výrazně posílit a urychlit možnost uznávání kvalifikací** – revize seznamu regulovaných profesí, rozšíření a zrychlení kapacit nostrifikace, standardizovat a zrychlit proces zkoušek pro prokázání profese, umožnit prokázání způsobilosti přes zaměstnavatele, zrušit poplatky za uznávání kvalifikací.
- * Vytvořit **evidenci zaměstnání uprchlíků a systém asistence** na trhu práce – například těm, kteří našli jen zaměstnání výrazně pod deklarovanou kvalifikací.
- * **Výrazně posílit jazykové vzdělávání dospělých** – zavedení povinné a bezplatné jazykové výuky, podpora a odpovědnost zaměstnavatelů za jazykové vzdělání, posílení nabídky v oblasti jazykových škol a online kurzů.
- * Zajistit **dostupnost dětských skupin a předškolního vzdělávání** pro ukrajinské děti během pracovní doby jejich rodičů.
- * **Bojovat s šedou ekonomikou** – například regularizací současných ilegálních pobytů a zaměstnání v ukrajinské diaspoře, posílením kontrolní činnosti a administrativní jednoduchostí legálního zaměstnávání cizinců.

Autoři oblasti trh práce a ekonomika: Petr Pleticha a Jakub Křikava (České priority), Štěpán Mikula (Masarykova univerzita)

Kontakty pro média:

- * Daniel Prokop, PAQ Research, daniel.prokop@paqresearch.cz, +420 608 333 902 *
- Štěpán Kment, PAQ Research – stepan.kment@paqresearch.cz, +420 725 510 142 *
- Ladislav Frůhauf, České priority, ladislav@ceskepriority.cz, +420 723 866 277 *
- Alexandre Reznikow, České priority, alex@ceskepriority.cz, +420 776 487 859

